

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken December' 20-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Londonban rút doleg volt December' 20-dik napján. Sok esztendőktől fogva nem estek itt illy zenebonás népzengések mint ezen a' napon, melly a' Spa-Fieldi második gyűlés vala, melyben, mint mondatott, Hunt arrol akarta tudósítani a' népet, hogy mitsoda resúltatuma leit annak a' kértő levélnek, mellyet az első gyűlésben oly czélzással készitettek vala, hogy a' Régens Princznek beadják, de a' mellyel (ezen második gyűléstartással) tulajdonképpen tsak a' népnek, támadásra és minden gonosz tselekedetekre való felingereltetésére vala a' czélzás. A' minap nevezett kortsmánál, a' hova Huntot várták, már 10 óraker öszszesereglett volt a' sokaság; ő déli egy óraker érkezett-meg. Az alatt, míg réá várokoztak, egy ifú ember egy szenes szekérré felállván, onnét szóval tartotta a' népet; orált. Ezen ifú ember mellett valami 20, hajós legény ruhába öltözködött emberek állottak ugyan azon szekeren, 's három zászlók lobogtak rajta; az egygyik fejer, a' más kettő három színű, 's ilyen irások olvastattak rajtok: Az egygyik három színűn: *Természet, Igazság, Törvényes Egyenesség!* A' másikon: *az éhezőket taplalni, az éhnyomattakat védelmezni, a' bűnösöket büntetni kell!* — A' fejéren, veres betűkkel: *A' derék katonák a' mi atyánkfiai, bánnyatok jól véllék!* — Minekutánna a' nevezett ifú orátor egyebek között azt is előbeszéllette volna, hogy az ő minapi kéro

Iveleknek, mellyet az első ülésben a' Régens Princzhez intéztek vala, semmi várt következése nem lett volna, azután leglázasztóbb kifejezésekkel ingerlette a' népet a' feltámadásra, 's végre azt kérdezte a' körülállóktól röviden, hogy hát akarják-é őtet követni? A' porsereg leglámásabb helybehagyása által jelentette, hogy követni fogja őtet, melly után az orátor a' szeneszekeréről leszállván, valami 6 századmagával, mint ezeknek vezérlőjök a' városnak *Halborn* és *Neugate* nevű vidékei felé útnak indult. Újokban bementek *Beckwith* nevű puskatsináló kovátsnak börtjába, 's fegyvert kértek tőlle. Pratt nevű ifú ember a' börtben beszédbe akart vélek eredni 's le akarta őket bolondoskodássokrol beszélni: de olyan pistolylővést kapott, hogy ámbár még Dec. 3-dikán életben volt is, de semmi remenség nem volt megmaradásához. Azután a' börtöt a' házzal egygyütt kiprédálván a' zenebonásokok, magokhoz fegyvert vettek, 's e'képpen újjokat a' belső város felé vettek, és úgy látszott, mint ha a' Bankó házra akartak volna meenni. De a' *Börsére* (a' pénzváltó vagy vásárló házra) mentek.

A' Polgármester azonközben, kinek lakhelye éppen a' Bankóházzal által ellenben van, tudósittatván a' támadóknak mozdulásaikrol, azonnal oda hagyta a' palotáját 's néhány városi tisztviselőkkel egygyütt a' *Börsé* felé indult, a' hová már az egygyik ajtón néhányak a' támadók között beorontottak vala: de megérkezvén a' Polgár-

néster azonnal minden ajtókat bezárattott, 's a' beszorítottak között a' három főbket fogházba küldötte, kik között egyikről, egy *Watson* nevűről azt tartják, hogy e' volna az egész *rebelleis* sereg' vezére. A' sereg' több része eleget iparkodott az elfogattatknak kiszabadításán, de semmire nem mehetvén, más felé vette onnét útját, a' felső város' külömbkülömb részein sokféle gonoszságokat követett el, egyebek között még két vagy három fegyveres börtöl kiperdált.

A' lakosok a' városnak egygyik végétől fogva egész a' másikig fellármázódtak; minden munkától megszűntek; a' börtöl ajtai bezárattattak; 's már mindenen csak azon forgattak elméjüket, hogy miként segíthessék az előljárókat a' láрма' letsendítésében legjobb módon, a' melly egy szível lélekkel való iparkodásnak az a' jó következése lett, hogy holmi pusztításokat, mellyeket némelly gonosz embereknek csoportjaik a' setétség' segedelmével elkövettek, kivéven; a' tsendesség' már estvéli 8 órakor egészen helyreállítottatott vala 's többé azon egész éjjel meg nem háborított.

Az erőszakos tselekedetekhez akkor fogott hozzá a' lármás gyűlés, midőn *Hant*, mint feljebb írtuk, a' kortsmához megérkezvén, a' népnek előbeszéllette: hogy ő az előbbeni gyűléstől fogva a' kérés levélnek a' Régens-Princzhez való beadhatására nézve mitsoda lépéseket tett; hogy a' Belső Ministerrel Lord *Sidmouth* mitsoda beszélgetése volt; és hogy neki ez a' Minister mitsoda feleletet adott legyen. Előlvastat a' nép előtt azon levelet is, mellyet Lord *Sidmouth* ő hozzá, az egygyütvaló beszélgetés után írt; 's a' melyben arról tett neki jelentést, hogy a' kérés levelet a' Princznek által adta legyen. Azután mustrára vette *Hunt* egymáután valamint a' megtörtént dolgokat, úgy szintén azokat is, hogy továbbá mitsoda lépéseket kellen tenni, 's azt a' kérdést terjesztette a' gyűlés' elei-

be, hogy mire határozza magát? arra, hogy azon dolgokat, mellyekre a' kérés levélnek beadásával volt a' czélzás, ennyiben hagyja? vagy pedig, hogy czélzásait és határozásait tovább is úzni akarja?

Minekutánna a' por sereg ezen kérdésre nagy kiáltozással kinyilatkozattotta volna, hogy munkába vett czélzásait folytatni akarja, azt projektálta *Hunt*, hogy ehézképp adjanak a' jövő Januáriusnak 28-dikán, melly napon a' Parlamentum össze fog gyülekezni, ehézképp egy kérés levelet. Előadta helyben mindjárt azon jóvállásokat is, mellyeket ő ezen kérés levélben a' Parlamentumhoz beadni tanátsosnak gondolt, 's a' melly, mint ő mondta, mind azokat a' tárgyakat tökéletesen kimeríti, a' miket kérni lehet. Ezen jóvállásoknak foglalataja, mint a' Dec. 3-dikán költ Londoni levelek kihirdették, és mint a' Régens-Princzhez már beadott kérés levél is, summásan ennyiben határozodik: hogy a' jelenlévő inségek' elháríttathatására egyéb út és mód nintsen, csak a' Parlamentum' alsó házának reformáltatása, a' melly reformálódásnak egy része abban fog állani, hogy a' voksolás sorsnak vagy golyobisotksáknak betétele által essék. A' jóvállások nagy lármázással helybéhagyattak, 's a' kérés levél is, mellyet mustraképpen ugyan ekkor mindjárt a' nép' eleibe terjesztett, hasonlóképpen meghatározottatott.

Most már csak az a' kérdés forgott még fenn, hogy kire bízzák a' kérés levélnek a' Parlamentum' eleibe való terjesztését, a' melly felett éles öszszeszóllalkozások támadtak. *Hunt* Lord *Cochranét*, mások *Burdettét* jóvállották. Utóljára abban egygyeztek meg, hogy meg kell mind kettőt kérni, hogy együtt adják a' Parlamentum' eleibe a' kérés levelet.

Végezetre még két jóvállásokat terjesztett *Hunt* a' gyűlés' eleibe — először, hogy a' közelébről tartandó gyűlést a' Parlamentum' ülésének kinyittatása után következendő második hétfűre, és így Februá-

rius' 10-dik napjára, kell határozni — másodszor, hogy Lord Cochranét és Burdettét (ezek mind ketten a' Parlamentum' tagjai) alázatosan meg kell kérni, hogy ezen jövő gyűlésen ők is megjelenni ne terheltesse- nek. Ezeket a' jóvallásokat is helybe hagy- tá's megerősítette a' gyűlés.

Ezek valának a' rezultátumai annak a' gyűlésnek, melyet *Londonnak* minden jó- indulatú lokosai, éppen oly undorodással mint félelmeskedéssel vártak, 's a' mel- lyek még kedvetlenebb lehettek volna, ha a' lázszatók már előre nem tudták vol- na, hogy a' rend' fenntartására ügyelő- tisztségeknek minden ágai melly jó előre- való készüléket tettek minden szükséges- helyeken. A' Bankót, a' Napkeleti Indiai kereskedő társaság' házat, 's a' városnak néhány egyéb közönséges-intézeit, számos fegyveres csoportok őrizték, 's a' városhoz közelebb fekvő seregek is siető parantsó- latot kaptak vala, hogy nyomúljanak befe- lé. A' katonaság legnagyobb készséggel megtette kötelességét. A' belső város' pol- gárai nagy számmal ajánlották magokat, hogy ha szükséges leszzen politziai katoná- szolgálatot főgnak tenni. Fele része a' la- kosoknak a' városnak sok kerületeiben be- iratta magát ugyan ezen célra.

Minden felől kezdődik ezen lázszatók ellen a' zúgolódás és panaszolkodás, azt kívánván, hogy az igazságtévő karok a' lázszatók között a' bünösöbbséget kerítsék kézre, 's mütassanak szembetűnő példákat ar- ra, hogy melly nagy szerentsétlenségeknek főgnak kitenni az esztelenek magokat, ha- ók az efféle bünös és veszedelmes próba- tételekre magokat többször is reávéttetni meg fogják engedni.

Ezen napon, December 2-dikán reg- gel audientzián volt Minister Lord Sidmouth a' Régens Princznél, a' ki is déltájban *Lon- donból* Brightonba vette útját, a' hova azon estvére a' Királynét is várták, *Augusta* Királyi Hertzegaszsounyal egyetemben.

(A' Régens Princznek ezen már még- néhány napokkal előre kihirdettetett el- útozásából származhatott az a' gyáva, 's még itt nálunk is meglehetősképpen elterjesz- tetett hír, hogy a' Régens Princz és a' Kí- rályi Familia, kénytelenítették volna *Lon- donból* elfutni). (Ezen megjegyzést a' Bétsi Beobachterben olvassuk).

Hogy melly nagy buzgósággal segítsék sok jól-tévő emberek Londonban a' szegény- séget, elég példáját mutatják minden na- pokon. A' *Spital-Fieldi* szegénységnek fel- segítettésére összeállott társaság már kiosz- tatott egy jó summát az oda való szüköl- ködő kézi munkások között. Egy más kö- nyörületes társaság külömbkülömb biztos- ságokat nevezett-ki, a' szegények eránt va- ló tudakozódásra 's az elnyomorodott Fa- miliáknak segítésekre. Ez a' társaság is gyűjtött már valámi 16 ezer font Sterlínge- ket össze. Egy harmadik társaság arra kerestt módot, hogy minden nap 6000 tal- levest osztathasson-ki, talát fél *penceért* (fél pótraért) adván. — Egy negyedik társaság kihirdettette, hogy minden ágynémüt, kön- töst, és dolgozó szerszámot, ki váltani 's tulajdonosaiknak kiadni akar, mellyeket a' szegények Nov. 28-dik napja előtt elzallo- gosítottak.

A' Napuyugoti Indiai Kereskedő társas- ság, a' melly közönségesen tsak *London- ban* 2500 dolgoznak szokott szünetlen való munkát adni, de a' kik között most néki 500-zat elbocsátani kellett volna, ditsérete- sen meghatározta, hogy a' jelen való kör- nyűllállásokra nézve mind megtartsa őket.

Folytatása a' Nordhumberland ha- jó' kézörvosa' Warden' levelének, melly a' közlelbbi M. Kurirban félbe maradt: —

„A' hintő meglehetősen sebességgel ment, Bonaparte nagy vidámságot mütatott; a' kar- jával Bertrandnét nyakon fogta, 's így szol- lott hozzám: *This is my mistress. Oh not mistress!* 's a' többi. Az aszszony kiszaba-

ditani iparkodott a' nyakát, *Bertrand* pedig katzagott rettenetesen, talám a' kifejezésnek jelentésén. *Bonaparte* kérdezte tőlem, hogy talám valami gyávaságot talált mondani? 's több e'ffélék. Egy szóval csak azt akarom mondani, hogy *Bonaparte* kétségkívül azért viselte most magát ilyen mértékletlen vidámsággal, hogy *Bertrand* nének kedvet tsináljon, a' ki néhány napoktól fogva rosszszül érezte magát. Nem volt az egész beszélgetésben legkissebb erőltetés, 's az egész időtöltésnek *Bonaparte* volt a' lelke. —

„Jun. 19-dikén reggeltájban a' *Newcastle* és *Orontes* nevű hajók az Európai Hatalmasságoknak Biztosaikkal a' szigethez közelítvén 's én ezt megértvén, leirhatatlanul örvendtettem. *Longwood*ba menvén azonnal izenetet kaptam *Bonapartétól*, hogy mennyek látogatására a' kertbe fölöstökömozni. E' volt 10 óratájban. Belépven hozzá, e' vala az első szava: — „Az Úr kétségkívül bútsút venni jött hozzánk *Longwood*ba?“ — Igaz (mondék) hogy azért jöttem. — „De tsakugyan fölöstökömozni fogvellünk, úgy-e?“ — melly szók' után székét hozatott, leültünk, 's e'képpen beszélgettünk: — „Vett-e az Úr levelet a' barátjaitól?“ — Még nem vettem, mert a' hajók estvíg nem evezhetnek-be az öbölbe. — „Tudja-e az Úr, hogy ki az az *Admirális*, a' ki ide jött?“ — Tudom: *Admirális Malholm*. — „Örvend-e az Úr, hogy Angliába vissza indul?“ — Igen; még pedig erőssen. — „Én ezen telyességgel nem tsudálkozom; hát valami újságot hallott-e az Úr?“ — Az utóbbi alkalmatossággal Angliából ide érkezett munitziós hajó hozott némely irásokot, a' milyenek p.o: a' *Quarterley Review*, a' *Pál levelei az ő barátjaihoz*, és a' *Boyce* *Bonapartéja*. — „Olvasta-e már az Úr ezeket a' könyveket?“ — Olvastam, és nagyon magokra vonták figyelmetességemet. — „S különösen mi van benne valami, a' mi illy nagyon elfoglalta az Urat?“ — A' két utolsó könyvek sok-

kál több igassággal 's részrehajlás nélkül irattattak, mint mind azok, a' mellyeket valaha ezen tárgyakról olvastam; kivált a' *Boyce* *Bonapartéja*. — Jovasoltam neki, hogy méltó volna, hogy ő maga is megolvassa. — „Miért nem vette hát meg az Úr számomra is?“ — Azért, hogy tsak egy találatott az egész szigeten; ez is pedig egy *China* felé útazó emberé volt, a' ki azt, míg ő itt *Szent Ilonán* tartózkodott, tsak azért adta vala nekem által, hogy megolvastatván, jegyezgetném-ki a' benne találató hibákat, mert így két annyira is fognák azt betsülni az ő *Chinai* barátjai. — „Easonlit-e ez a' *Williami Helena Mária* munkájához?“ — Annál sokkal jobb és hitelesebb. — „Miről beszél?“ — A' *Bonaparte*' okairól, mellyek ötet *Elbána* k oda hagyására indították; az ő magaviseletéről attól az időtől fogva, hogy *Canneshez* kiszállott, egész addig, míg a' *Bellerophonra* felült (mikor az *Anglusok* által adta magát). Az iratik ezen könyvben egyebek között, hogy *Bonaparte*, mikor az indulatosság réá jön, a' melly gyakran történik, sebess lépésekkel 's a' mérgeződést és kedvetlenséget jelentő egyéb tagmozgatásokkal, le 's fel járni szokott a' ezobában. Egy szívreható, vagy igenérzőkenyítő, történetet is beszéll elő ezen könyvnek írója, tudniillik azt a' környülállást, a' mikor *Generális Solignac* a' *Követek* kamarájából *Bonapartéhoz* ment, hogy ötet a' lemondásra réá vegye. Ez az irás, valamint szintén *Pál* úr is, kinek levelei költött név alatt nyomtatattak-ki, *interessans* környülállásokat közöl a' *Watterlooi* ütközetről. Nevetni lehet, hogy még a' *Császári kotsis La coste* sints' benne elfelejtette. Azt beszélli felőlle az író, hogy nagyon megijedett volt. — „Megijedett? (így szollott *Bonaparte* hirtelen?) Mitől ijedett-meg?“ — A' golyóbisoktól (mondék én), mellyek a' fülei körül fútyöröltek. Mondatik ezen könyvben az is, hogy ötet illy szók'kal vigasztalta volna a' *Császárja*: *Betsületebb dolog az, ha a' mejjébe megy' az ember-*

nek a' golyóbis, mint ha a' hátába. — Nékem úgy tetszik (mondék továbbá) hogy ez a' Boyce igen igazságosan ír azon két armádának számokról, a' mellyek *Waterloon*nál egymás ellen tsatáztak. — „Mennyire teszi a' Frantziák erejét? (ezt is sebess felpuszдорodással kérdezte Napoleon).“ — Egy tisztnek beszédje szerint 70,000 emberre. — „Nékem 71,000 embereim voltak; hát mennyire teszi az Anglusokat? — A' Német Legióval egygyütt, ha jól jut eszembe, 30,000-re; a' Beigákkal, Hannoveraikkal, és Braunschweyiakkal egygyütt pedig 68 ezerre. — „Hát a' Prussusokat *Bülow* alatt mennyire teszi? — Nem jut jól eszembe, de úgy tetszik, hogy 15 ezerre. — „Hát akkor mennyire teszi, mikor a' tsata előtt való estve *Blücher* is megérkezett a' *Waterlooi* tsatázó mezőre? — Már ez telyességgel nem jut eszembe, tsak annyit tudok bizonyosan, hogy Hertzeg *Wellington* nagyon örvendett ezen öreg barátja' megérkezésének, és hogy reá nézve ennél kedvesebb dolog semmi nem történetett volna. —

„Régen ohajtottam volna tudni, hogy mitsoda vélekedéssel légyen *Bonaparte* a' mi világszerte híres vezérünkről *Wellington*ról. A' jelen lévő szempillantat, midőn *Bonaparte*, noha én az ő erántam való magaviseletiért különben is soha nem panaszkodhattam, olyan beszédességet és kedvességet mutatott, a' milyent még eddig soha sem, igen kedvezőnek lenni látszott arra, hogy egy próbát tegyek. Tehát e' képpen szollottam hozzá: Az Anglus nemzet nagyon látszik ohajtani, hogy megtudhassa, mitsoda itélettel legyen *Bonaparte*, ezen nemzetnek Hérosárol Hertzeg *Wellington*ról; nem is kételkedik itéletének egyenes kimondása felől; reménlvén egyszerűsmind azt is, hogy oly itéletet fog felölle hallani, a' melly kevelységére szolgálhat ennek a' nagy vezérnek. — *Napoleon* erre egy szót se' szollott; én úgy itéltem, hogy igen messze mentem kérdésemmel.

Még egy tudakozódó, vagy feleletet váró, tekintetet vetettem reá: de ő erre sem felelt tsak egy szót is. Az ólta, hogy *Bonapartét* megesmertem, e' vala a' második kérdésem, melyre tölle semmi feleletet nem kaptam. Úgy látszott azonközben, hogy telyességgel meg nem haragítottam, mint-hogy néhány míbútumok múlva ismét elkezdette, egyebekről való tudakozódás által, a' beszédet.

Frantzia Ország.

Ezen hónapnak 7-dikén a' Politziai Minister *Decazes* és a' Tengeri Minister *Dubouché* a' Követek' kamarájába menvén, s az első közzülök az orátori székbe felállván, ott egy hosszú beszédet tartott. Egy tsak bizonyos ideig tartó törvénynek megerössittetését jóvállotta, a' melly által a' tavaly Oktober' 29-dikén költ törvény eltöröltetvén, a' közönséges bátorságnak fenntartására nézve újabb eszközök javasoltatnak. A' tzikelyek, mellyekből az általa javasoltatott új törvény áll, ezek: — 1.) Minden személy, a' ki azzal vádoltatik, hogy a' Király' személye, a' Státus' bátorsága, vagy a' Királyi Familiának tagjai ellen, valamelly összeesküvést vagy mesterkedéseket forralt, ezen jóvállató törvénynek elalvásaig, és a' nélkül, hogy szükséges legyen a' vádoltatott személyt, itélőszék' eleibe állítani, a' Ministeriális Tanács' Elölülője és a' közönséges Politziai Minister aláírásokkal kiadatott parantsolat mellett, elfogattathatik, és fogágban tartathatik. — 2.) Mikor az előbbeni tzikelyben meghatározatott történet elő fordul, minden tömlöttartók és egyéb fogbázának gondviselői tartoznak, a' fogolynak beérkezésétől fogvást számlálván, 24 óráknak lefolyta alatt az ő elfogattatását illető parantsolatnak mássát a' Királyi Prokurátorhoz elküldeni, ki is az elfogattatott személyt, ha ez úgy kívánnya, tüstént kikérdezni, vallástételeit jegyző könyvbe íratni, az ő dolgát illető minden leveleit, dokumentumait, kérelmeit, kívánságait által

venni, és mind ezeket a' Közönséges Prokurátor által a' Törvénytelekre ügyelő Miniszterhez küldeni tartozik, ki is a' dolog felől a' Királyi Tanácsot tudósítja, és ez határozást teszi a' dologról. — 3.) Az 1815-ben Október 29-dikén költ törvény eltöröltetik, és az ezen törvénynek ereje szerint elő vétetett minden eszközök, a' most javasoltatott törvénynek kihirdetése után egy hónap alatt minden erejüket elvesztik, ha csak az ezen új törvénynek első tikkelyében befoglaltatott esetekre és formálításokra nézve más határozások nem tétetnek. — 4.) Ez a' most jóvaltatott törvény, a' jövő 1818-dik esztendő Januariusának 1-ső napján *pleno jure* megszűnik, erőben lenni. —

Azután arról is hosszasan beszélt a' Minister, hogy melly szükséges legyen Francia országnak jelen való környűtállásaira nézve, az újságleveleket 's egyéb úgy nevezett *periodicus* irásokat még most egy ideig kivenni a' Constitúzióban meghatározatva lévő nyomtatásbéli szabadságból. Az ő javallása ezen tekintetben a' következő tikkelyekben fejeztetett ki: — 1.) Az újságok és *periodicus* irások csak a' Király által való meghatalmazással jelenhetnek meg a' közönség előtt. — 2.) Ez a' törvény *pleno jure* megszűnik a' jövő 1818-dik esztendő Januariusának 1-ső napján erőben lenni.

A' mi a' könyveket illeti, ezeknek teljes nyomtatásbéli szabadságát kifejezte egyetlenegy tikkelyből álló törvény által a' Minister.

B e t s .

A' Morva, országi és Sléziai Rendek' Követjeinek, kikkel több itt lévő Morvai és Sléziai Nemesi Rendbéli személyek is együtt voltak, a' mult hétfőn (Dec. 16-dikán) vala az a' szerentséjük, hogy Gróf Mitrovsky Kormányozó Urnak vezérlete alatt dél előtti 12 órakor Császár és Császárné ő Felségek eleibe a' Titkos Tanács'

szalájába audientziara menvén, ő Felségek eránt viseltető alattvalói hűségeknek 's mélységes tiszteletjeknek hódolását bemutassák, 's Császárné ő Felségének, a' szokott menyegzői ajándékot beajánlják, a' melly tisztelet-tévő fényes Udvari pompázások most is mind azon rendtartásokkal mentek véghez, mellyekkel eleinten, mint annak idejében megirtuk vala, az Alsó-Austriai Rendeknek a' Felséges-Udvarhoz való hasonló czéllal és pompával történt felmenetele, 's ott véghez ment fogadtatása tartatott.

Ugyan ehez minden tekintetben hasonló fényes audientziájok vala e' h. 17-dikén dél előtti 12 órakor a' Stíriai vagy Stájer országi Rendeknek, kik a' Tartomány Kapitánya Gróf Attem által vezetettek-be a' Császári F. Udvarba.

Valamint az előbbieneket, úgy ezeket is Felséges kegyelmességeknek leg kegyesebb kifejezése által való kinyilatkoztatása által méltoztattak fogadni valamint előbb a' Császár, úgy Császárné ő Felsege is, a' ki valamint az ő hódolásoknak 's búgó kívánságaiknak kinyilatkoztatását, úgy az ő benyújtott menyegzői ajándékaikat is, hazanyai nyájas kegyességgel fogadta.

Elégyes dolgok:

A' Párisi *Gazette de France* (de a' melyről azt jegyzi meg a' *Betsi Beobachter*, hogy csak kötve kell néki hinni) írja, hogy az Afrikai tengeri tolvaj Státusok' zászlóikkal evező hajók ismét megbántották az Anglus és Hollandus zászlókat.

A' Londoni újságokban keservesen panaszkodnak a' *Kadixi* Spanyol kereskedők a' kereskedésnek megdugulásáért, melynek részszerént az Anglus portékáknak kiltatása, részszerént pedig az Amerikai plánta-tartományokkal való közösülésnek tsaknem egész felbeszakadása, az oka. Az Amerikai prédáló hajók *Kadix* mellett nem ritkán ismét 10 Spanyol kereskedő hajót fogtak el, *Corunna* mellett is hasonló módon tselekedtek.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Az előbbi fő rendelkezések szerint a Pestii Universitásban a folyó 181 $\frac{1}{2}$ iskolai esztendőre már Augustus 25-dik napján megválasztották a többi Facultások Dekánjai: hanem az Orvosi Karra nézve olly Fels. Parántsolat érkezett, hogy ezentúl nem a Professor Urakból: hanem az Orvosi Collegiumból választassék. Ez okból ezen választás csak Dec. 10-dik napján ment végbe. Most tehát az Universitas Magistrátusa ezekből áll: Rector T. T. Brezanóczy Ádám Ur a Törvényeknek Doctora, M. Orfelesküdt Prókátor, az Egyházi Törvénynek Tanítója; és a Törvényes Karnak Pro-Seniora. — A Theologiai Karban Dekán; T. T. Fejér György Ur, Szekes-Fejérvári Püspökségbeli Pap, a Theológiának Doctora, és a Hit-Tudomány második részének Professora, a Fejérvári Sz. Szék Assessora. — A Törvény-Karban: T. T. Sax Mihály János Ur a Törvények Doctora, a Politizai Tudományoknak, és a Kereskedési Váltó Törvényeknek Tanítója, a Törvényes Karnak Pro-Seniora. — Az Orvosi Karban: T. T. Palkóvics András Ur, az Orvosi Tudományok Doctora, Buda fő városnak rendszerént való és fő Orvosa. — A Filozofiai Karban: T. T. Krobót János Ur, a Nyitrai Püspökségbeli Pap, a Szép Tudományok s Mesterségek, és a Filozofia Doctora, a Nevelés főbb tudományának Tanítója.

A Pisoni Német Ujságban ilyen rettenetes szerentsétlenséget olvasunk, melly Veszprém Vármegyében, P. nevű helységben, a közelébb mult Októberben ott tartott szüretelés alkalmatosságával történt: — Nehány ifjú emberek kimentek egy mesterembernek szőlejébe, a hol egyebek közt vastag puskátsókból (*Doppelhacken*) való lövöldözéssel, mellyeket a földre ten-

ni és mint ágyúkat, úgy szoktak elsütöni, múltatták magokat. Utoljára egy főbb Orvos két töltést tétetett egy olyan puskába a végett, hogy a mulatság béfejezésére egy erős, a földet megrengető tsattanás halhasson. A társaság, minden megtörténhető szerentsétlenségnek eltávoztatására, fére állott. A puskát egy lakatosinas elsütötte; de azon pillanatban ki pattant a tő közepiből egy darab, és a főbb orvosnak, egy harmintz s néhány esztendő embernek, mind a két lábát elütötte, ki ezen szók között: „Istenem! sebbe estem!“ lerogyott a földre. Ott fetrengve, pisztolyt kért egy mellette állótól, hogy ekképpen holdogtalaná lett életétől magát megfosztassa, s szonyú kínjainak véget vehessen; de ezt nem nyerhetvén ki, egy pipa dohányt kért, mellyet ádtak is neki. Rettenetes kínjai mellett is, ditsérte az Isteni gondviselést, hogy ez a szerentsétlenség őtet, és nem mást valakit ért a társaságban levők között, azért, mivel ő nőtelen, a többek pedig mind házasok, és gyermekeik is voltának. — A szerentsélen még életheben van, hanem az egygyik lábát térdjén felül elvétette.

Erdély Ország.

Ezen folyó Esztendőben December 4-dikén délutáni két, és három órák között véletlenül jött mejjbéli Vértojulás miatt Krasznai jószágában elvégzette nagy betű életét Hallerkői Gróf Haller Kristina, az Erdélyi Nagy Méltóságú Feő Kintstartó Gróf Haller Gábor Ur Feő Excellentiájának leánya, és Császári Királyi Camerarius, s Feő Strázsa-Mester Nagyajtai Cserey Farkas Úrnak szeretett Hivese, életének 36-dik és példás szép Házassági szövetségének 18-dik esztendejében. Nemének disze volt, s tündöklőt mind azon szép, és ritka tulajdonságokkal, mellyeknek a születés fényén kívül is magasított tulajdoni érdemeik vagynak: szerettetett mind a két Ne-

mes Magyar Hazában lévő Főrendü Üri Attyafiaitól. Méltán kesergő Férje mely gyászba borúlt Hazában illy kedves kints birtoka' elvesztésén való méltó zokogási közt enyhülését tsak abba leli valamennyire, hogy Nemes Kevélységét érezte legyen annak birtokába: külömben illy Hitvesének, Barántjának és mindenének elvesztésén utolsó pihegéséig keseregni, a' leg igazabb és leg méltóbb oka lehet.

Az Auszriai Birodalomban találató, és a' Könyörületes Renden lévő Szerzetesek gondviselések alá tartozó 27 ispotályokban, mult katonaesztendőnek lefolyása alatt, következő számú betegekbe terjedtet: a' fentisztelt Renden lévőeknek példás 's fogantatos legnemesebb könyörületességbeli munkásságok, minden hitvalláskülömbsege nélkül, és ingyen mindenekre; ugymint: — Bévétettek minden 27 betegházakba 1815. 1-ső Novemberétől fogva, 1816-ban Október utolsó napjáig, összeszeségesen 11,473 betegek, kik között 1080 nem katolikusok, és 20 zsidók. Ezen öszszes számból meghaltak 1,085-ön, ('s ezek között voltak 159-en, kik részint halállal küszködve, részint már meghalva hozattak be); életben maradtak 10,388-an. — Legtöbb gyógyítottok voltak: Bétsben; u. m. 1885-ön (közöttök 228 nem katolikusok), kik között 1631 eleiben maradt. — Prágában; bévétettek 1,130-an, 's 973-an maradtak életben. — A' Magyarországon lévő 13 ispotályokban bévétetett betegek száma volt a' következő: — Budán; 301, (nemkat. 33); meghalt 34; életben maradt 267. — Poson;

ban; 874, (n. kat. 111); meghalt 76; életben maradt 798 (ezek között 406 a' felábbadós házban) — Egerben: 327, (n. kat. 27.); meghalt 11; életben maradt 316. — Szepesvárallyán. 193, (nem. kat. 13); meghalt 13; életben maradt 180. — Temesvárott: 215, (n. k. 48); meghalt 28; életben maradt 187. — Pápán: 371, (n. k. 23); meghalt 21; életben maradt 350. — Vasvárott: 284, (n. k. 24); meghalt 22; életben maradt 262. — Nagy-Váradon: 352, (n. k. 37); meghalt 13; életben maradt 333. — Váztott: 80, (n. k. 9); meghalt 6; életben maradt 74. — Pítsett: 360, (n. k. 68); meghalt 24; életben maradt 336. — Szakoltzán: 199, (n. k. 13); meghalt 7; életben maradt 192. — Zágrábon: 407, (n. k. 22), m. h. 27; é. m. 380. (A' Szerzett beiró könyveiből közönségesé tétette Fr. Fiala Paschalis Provinciális).

H i r a d á s.

A' 4-dik számú; 's a' Császár nevet viselő Ulánus Regementhez egy, a' maga mesterségében tökéletesen jártas, nőtelen, magyar nyeregjártó kerestetik. Az ezen szolgálattal öszszekaptsolt haszonvételek 17 forint állandó hónapi fizetésből, ingyen való szállásból, fából, és naponként egy kenyérportzióból állanak; 's ő a' hatonaéletre való leköteleztetéstől szabad marad. A' kik ezen szolgálatot megnyerni kívánnák, 's a' megkivántató feltételekről szóló bizonyáglevelekkel bírnak; azok a' fentisztelt Regement Kommandójánál Magyar Országban, Zemplén Vármegyében Sáros-Patakon, jelentsék magokat.

- Dec. 17-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 350 — forintot,
— egy Császári aranyért. 16 fl. 15 kr. — Egy Hollandus aranyért 16 fl. 34 kr.
Dec. 18-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 353 5/8 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.
Dec. 19-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 348 3/4 forintot.
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért 16 fl. 30 krt. ádtak.